

MANAGEMENTUL ECOLOGIC: POSIBILITĂȚI NEREALIZATE

Natalia COGOLNICEANU,
doctorandă,
Institutul de Cercetări Economice
al Academiei de Științe a Moldovei

On ultimele decenii, on practica mondială, au avut loc schimbări calitative esențiale on abordarea soluțiilor referitor la problemele ecologice și, on primul rond, la problemele ce țin de producerea mărfurilor și serviciilor. On decursul anilor 90 ai sec. XX, o mare majoritate a companiilor industriale renumite de peste hotare, au obținut și au demonstrat rezultate copleșitoare on domeniul diminuării impactului negativ al activității ontreprinderilor asupra mediului onconjurător odată cu creșterea volumului de producție, micșorarea cheltuielilor specifice de materii prime și materiale, economisirea resurselor energetice și sporirea calității produselor. Activitatea ecologică, ca una din componentele dezvoltării echilibrate, devine tot mai justificată din punct de vedere economic, permițond

ontreprinderilor utilizarea avantajelor sale directe și indirecte.

Esența schimbărilor calitative on abordarea problemelor ecologice constă on renunțarea la metodele administrative de conducere tradiționale și trecerea la noile mecanisme contemporane de piață ale managementului ecologic. Specificul acestui proces constă on:

- sporirea responsabilității ecologice a ontreprinderilor ca urmare a tendinței globale de diminuare a implicării statului on economie, stimularea inițiativei proprii și crearea piețelor mondiale;

- trecerea ontreprinderilor de pe pozițiile pasive de soluționare a problemelor ecologice, stabilite de către cerințele controlului ecologic de stat, pe pozițiile active, stabilite, on mare măsură, prin scopuri și obiective proprii.

- extinderea granițelor activității ecologice de inițiativă ale întreprinderilor; modificarea ordinii priorităților în activitățile de la „curățarea fundului sistemului de canalizare” (curățarea apelor, amplasarea și distrugerea deșeurilor) la „depistarea, curățarea și onlăturarea surselor de poluare ”(utilizarea rațională a resurselor, renovarea proceselor tehnologice, organizarea procesului de producere);

- stabilirea unei legături ecologice reciproce directe dintre activitatea ecologică și atragerea investițiilor, prin dezvoltarea producției, economisirea resurselor, reducerea pierderilor în producție, sporirea calității și capacității concurențiale a produselor;

- utilizarea maximală a metodelor și mijloacelor puțin sau necostisitoare de soluționare a problemelor ecologice; intensificarea folosirii rezervelor și posibilităților interne neutilizate;

- demonstrarea deschisă de către întreprindere a scopurilor ecologice, a problemelor ce urmează a fi soluționate și rezultatele corespunzătoare obținute, inclusiv rezultatele negative;

- cooperarea activă cu toate întreprinderile, persoanele și părțile interesate în aspectele activității ecologice a întreprinderilor (de la investitori, acționari și parteneri de afaceri până la consumatori, societate și concurenți).

Diversa activitate ecologică de inițiativă a întreprinderii (organizarea sa și rezultatele obținute) este tratată tot mai des ca o producție modernizată, care poate fi realizată de rând cu produsele sau serviciile de bază. În acest caz întreprinderea ia decizii referitor la producție și alocarea resurselor necesare de sine stătător. Imitarea producției sau producerea marfurilor necalita-

tive poate aduce un venit temporar limitat, în general onșă, fiind inutilă și prezentând deseori un factor negativ pe piață în perspectivă de durată. Activitatea ecologică contemporană începe să posedze proprietăți nu doar de produs, ci și de capital, creând, de exemplu, posibilități suplimentare de creștere a valorii acționare a întreprinderii.

Dezvoltarea managementului ecologic devine astăzi o cale de soluționare practică a problemelor ecologice recunoscută integral și, în primul rând, în soluționarea problemelor legate de producerea și consumul de mărfuri și servicii. Deja în „Agenda 21”, adoptată la Rio de Janeiro în anul 1992, se subliniază că „managementul ecologic trebuie atribuit dominantei-cheie a dezvoltării durabile și, totodată, la prioritățile majore ale activității industriale și de antreprenoriat”. [S. Schmidheiny și alții, *Soveta predprimimate-lei. Smena kursa*, M.: Gelikon, 1994].

Managementul ecologic poate fi definit ca un proces și un rezultat al activității economice de inițiativă a subiecților, orientate spre ameliorarea ordonată în atingerea scopurilor și obiectivelor ecologice proprii, elaborate în baza unei politici ecologice de sine stătătoare în care politica ecologică prezintă totalitatea principiilor, obligațiilor și intențiilor de bază ale activității întreprinderii în domeniul protecției mediului ambiant și utilizării raționale a resurselor.

La ora actuală, pentru Republica Moldova sunt caracteristice neînțelegerea și subestimarea schimbărilor ce au loc în abordarea problemelor ecologice, observându-se chiar și ignorarea unor asemenea schimbări sau simplificarea

acestora și reducerea lor la o simplă îndeplinire a obligațiilor generale de protecție a mediului. O asemenea poziție conduce inevitabil la nerealizarea posibilităților economice și la pierderi directe atât pentru companiile industriale din parte, cât și pentru țară din ansamblu.

Tendința generală spre micșorarea treptată a influenței negative asupra mediului ambiant (adică sporirea ordinii ecologice) devine realizabilă doar în condițiile activității efective a întreprinderilor în domeniul managementului ecologic. Asemenea situație, la drept vorbind, nu este determinată de legislația în vigoare și depinde doar de politica internă a întreprinderii. Ameliorarea treptată, de an cu an, în toate aspectele activității ecologice a întreprinderii, este un principiu absolut al unui management eficient. Reieșind din acest principiu, se formează și politica ecologică a întreprinderii, se efectuează planificarea, organizarea și realizarea practică a activității, sunt apreciate rezultatele obținute.

Activitatea practică de bază a întreprinderilor în domeniul managementului ecologic constă în preîntâmpinarea influențelor negative asupra mediului înconjurător. Direcțiile caracteristice acestei activități sunt:

- economisirea și păstrarea materiilor prime, materialelor, resurselor energetice;
- diminuarea treptată a pierderilor de materii prime, materiale, reactive, energie consumată (inclusiv pierderile tehnologice, cele de depozitare și transportare etc.);
- limitarea consumului de materiale dăunătoare și periculoase;
- utilizarea resurselor secundare;

- perfecționarea proceselor tehnologice de bază și auxiliare în scopul reducerii surselor de formare a poluanților, a deșeurilor și altor factori de influență nocivă asupra mediului ambiant;

- organizarea fluxului de poluanți și deșeuri;

- reciclarea (folosirea selectivă și repetată, recuperarea) materiilor prime, materialelor, reactivelor, apelor, energiei;

- minimizarea rebutului, sporirea calității produselor;

- prelucrarea și utilizarea deșeurilor de producție și consum;

- coordonarea și cooperarea cu alte ramuri în domeniul economisirii și păstrării materiilor prime și resurselor energetice, utilizării resurselor secundare, prelucrării și utilizării deșeurilor etc.;

- ameliorarea disciplinei tehnologice și de producție;

- reducerea situațiilor cu risc ecologic sporit, situațiilor accidentale și accidentelor;

- menținerea ordinii ecologice în încăperile de producție, în teritoriul de producție, în zonele de influență a procesului de producție asupra mediului; limitarea poluanților vizibili;

- informarea și instruirea personalului întreprinderilor în domeniul protecției mediului ambiant;

- excluderea riscurilor ecologice pentru personal;

- dezvoltarea și sporirea eficacității monitoringului și controlului ecologic de producție.

Activitatea în domeniul managementului ecologic, deja din primele etape ale dezvoltării sale (prevenirea influenței negative asupra mediului ambiant), oferă posibilitatea de a obține

efecte economice considerabile datorită economisirii și păstrării materiilor prime, materialelor resurselor energetice; minimizarea pierderilor; sporirea calității produselor; reducerea rebutului; sporirea productivității muncii; minimizarea accidentelor și cheltuielilor pentru lichidarea acestora ș.a.

Coștigurile economice de bază de la prevenirea influenței negative asupra mediului și de la managementul ecologic sunt evaluate prin prisma diversității priorităților potențiale și posibilităților suplimentare, legate de o asemenea activitate, inclusiv:

- crearea și fortificarea imaginii întreprinderii, bazate pe responsabilitate ecologică și bunăstare ecologică;

- atragerea investitorilor; apariția noilor baze de obținere a facilităților la investiții;

- posibilități suplimentare de influență asupra consumatorilor și creșterea potențialului concurențial al produselor și serviciilor;

- posibilități de creștere a eficienței marketingului și publicității;

- atragerea atenției organizațiilor internaționale asupra întreprinderii, parteneriatul cu diversele uniuni ecologice ale întreprinzătorilor;

- crearea și utilizarea creditului de oncredere cu relațiile cu investitorii, acționarii, cu organele publice locale și de control ecologic statal, cu populația și opinia publică;

- posibilități suplimentare de fortificare și extindere a pozițiilor întreprinderii pe piețele financiare și de mărfuri mondiale.

Un rol foarte important îl poate avea activitatea managementului ecologic în dezvoltarea proceselor investiționale. În prezent, investitorii străini încep deja să solicite întreprinderilor autohtone confirmarea nu doar asupra stării economice, ci și a situației ecologice. Activitatea eficientă a întreprinderilor în domeniul managementului ecologic este privită drept o garanție a securității ecologice și posibilității de coordonare a riscurilor ecologice în procesul proiectării, construcției și exploatării obiectivelor industriale.

Toate avantajele și posibilitățile managementului ecologic menționate aici pot

